

retkikunta, 25 miestä, miehitti pitäjän, jossa heti alkoi vilkas suomalainen kunnallinen elämä tarmokkaiden pitäjäläisten, Kyöttisten, Homasten, Maurasten, Laasaristen, Kormilaisten, Prokkosten, Kargujev-Kerhujen, Netsäisten ja monien muiden johdolla. Kymmenen suomenkielistä koulua aloitti toimintansa, samoin oma karjalainen alkukouluseminaari, jota johti oma karjalainen mies — Vasili Keynäs.

Repolan pitäjä oli niihin aikoihin ehkä suomalaisempi ja suomalaismielisempi kuin yksikään Kanta-Suomen pitäjä. Aunuksen-Karjalan muissa pitäjissä ruvettiin leikillisesti kutsumaan heitä »Repolan ruotseiksi». Myöhemmin saman päätöksen teki toinen aunuselainen naapurikunta — Porajärvi. Molemmat pitäjät olivat Suomen suojeluksessa Tarton rauhaan saakka. Pitäjät luovutettiin 14. 10. 1920 Venäjälle, joka lupasi nämä karjalaiset pitäjät liittää »karjalaisen väestön muodostamaan ja kansallista itsemääräämisoikeutta nauttivaan Itä-Karjalan autonomiseen alueeseen». Näitä ja muitakin sen ajan tapahtumia on viimeksi tasapuolisesti ja ilman mitään kiihkoa kuvannut tunnettu sotahistorioitsijamme Eero Kuussaari ansiokkaassa teoksessa »VAPAUSTAISTELUJEN TEILLÄ» (Loviisan Uusi Kirjapaino Oy, 1957).

MERKKIPÄIVÄ

— Lämmin Karjalan, Suomen ja kalevalaisen kulttuurin ystävä, taiteilija, kreivi Louis Sparre täytti 3/8 -58 95 vuotta Tukholmassa V. 1896 hän muutti Suomeen ja seurasi Gallen-Kallelaa ja muita taiteilijoita heidän matkoillaan Itä-Karjalaan. Siellä vaikuttivat häneen syvästi sekä ihmiset että otot, ja hänestä tuli todellinen karjalan ihailija. Kaikesta tästä hän kertoo kirjassaan »Kalevalan kansaa katsomassa». Kreivi Sparre muutti Ruotsiin v. 1908 ja hän on siellä jatkuvasti harrastanut maamme asioita. Avioliitto Suomen marsalkan sisaren, vapaaherratar Eva Mannerheimin kanssa on liittännyt hänet siinäkin mielessä läheisesti maamme kulttuurielämään. Hän on syntynyt Impilahden Kokkoselässä, valmis

— 85 vuotta täytti 10/6 -58 Fanni Hatsu. Tunut kansakoulunopettajaksi 1898. Hänet tunnetaan suomalaisen opintokerhotyön alkuunpanijana.

— 80 vuotta täytti 14/6 -58 emäntä Akuliina Kuikka Outokummun Kalattomalla. Hänkin on Impilahden tyttäriä.

— 70 vuotta täytti 24/6 -58 emäntä Maria Kovunen o.s. Shemeikka Vieremän Salahmilla. Hän on Korpiselän Mysysvaaran Petri Shemeikan pojan tytär. On kasvattanut suuren lapsijoukon.

— Aleksander Jeremejeff täyttää 70 vuotta 30/8 -58 Ruotsissa, Skövdessä. Hän on syntynyt

Munjärven pitäjän, Suopohjan kylässä. Jeremejeff otti osaa ensimmäiseen maailmansotaan tsaarin joukoissa, suoritti vänrikkikurssin Ukrainassa, Kiovoissa, joutui puna-armeijan miliisipäällikkökurseille Pietariin, otti osaa Aunuksen kansannousuun suopohjalaisten riveissä 1919, myöhemmin palveli Muurmannin rintaman joukoissa, osallistui Karjalan nousuun 1921—1922, maailmansotien välissä asui Suojärvellä, jatkosodassa palveli sotilasvirkamiehenä Kontupohjan metsätoimistossa. On palkittu useilla mitaleilla. Parhaan palkinnon, komean Shungun nuorikon hän sai jatkosodan aikana, jonka kanssa — ja kahden tyttären kera — viettää onnellisia päiviä Skövdessä. Mieroon heitetty suopohjalaiset Ruotsissa ja Suomessa onnittelevat kyläläistään. Tällä paikalla muistelen myös mielihyvin päivänsankarin isää, kylämme monitaitoista Jeremiän Arhippaa. Hän, ukko Arhippa, oli kylämme todellinen Sampo. Hän kylämme akkasille vesteli tarpeelliset talousastiat ja -kalut, stautsat, kauhat, lusikat; ukkosille kengitti hevoset sekä takoi pajassaan jos millaiset brujat. Ehkä arvokkain hän oli meille kylän brihatsuille; meille hän loihti kaipaamamme jousipyssyt »taugad», regutsad (kelkat), nylud ja monet muut silloisissa puutteellisissa oloissa tarvittavat käyttö- ja leikkiesineet.

Jaakko Karppanen

— 70 vuotta täytti 4/6 -58 Parikkalan Särkisalmella Jaakko Karppanen. Hän on syntynyt Kiimasjärvellä. Ottanut osaa ensimmäiseen maailmansotaan, jonka aikana tuli olleeksi Ranskassa neljä vuotta.

— 60 vuotta täytti 23/6 -58 liikkeenharjoittaja Paavo Ahava Torniossa. Hän on syntynyt Uhtualla ja osallistui vapaussotaan vapaaehtoisena Kuusamon hiihtojääkäreissä, Lapin Ryhmä C:ssä ja Lapin II:ssa rajavartiopataljoonassa kaukotiedustelutehtävissä ja kartoittajana. V. 1919 hän osallistui Aunuksen retkeen joukkueenjohtajana sekä toimi 1920 Karjalan väliaikaisen hallituksen joukossa Pistojärven komppanian päällikkönä. V. 1921 hän osallistui useihin taisteluihin Karjalan Metsäsissijärjestön III pataljoonan päällikkönä ja myöhemmin ylipäällikön adjutanttina. Talvisodassa hän kuului Huoltoporras 2:een ja loppuvaiheissa Ilmasotakoulun joukkoihin. Jatkosodassa hän

osallistui hyökkäysvaiheessa Prik. K:n taisteluihin ja loppuvaiheessa palveli Itä-Karjalan sotilashallinnossa. Paavo Ahava on osallistunut suoje-luskuntatyöhön aktiivisesti järjestön koko olemas-saolon ajan suorittaen useita kursseja. V. 1939 hän tuli Oy Esso Ab:n palvelukseen ja on vuo-desta 1947 toiminut Esso-dealerina Torniossa ja kuuluu Esso-dealer-yhdistyksen johtokuntaan. Paa-vo Ahava on seuramme työn ja sen tarkoituksien sekä tämän lehden lämmin ystävä.

— 60 vuotta täytti 29/7 -58 Helsingin kaupun-ginarkiston hoitaja, prof. Ragnar Rosén. Hän on syntynyt Helsingissä. Prof. Rosén on arkistomies ja maamme arkistoalan erikoistuntija. Hän on myös heimomme lämmin ystävä ja kirjoittanut meille läheisistä aiheista seuramme julkaisuihin, viimeksi 50-vuotisjuhla-julkaisuumme »Suvulta su-vulle».

Historiantutkijana prof. Rosénin mielenkiinto on kohdistunut erityisesti Itä-Suomen historiaan, var-sinkin sen varhaiskeskiaikaan. Hänen pääteok-sensa on Vehkalahden historia I v:lta 1936. Omien julkaisujensa ohella hän on osallistunut joko kir-joittajana tai toimituskunnan puheenjohtajana tai jäsenenä useiden suurten historiateosten julkai-semiseen. Prof. Rosénin useista luottamustoimista mainittakoon mm. toiminta Suomen Sukututki-musseuran esimiehenä, Helsingin kadunnimikomi-tean puheenjohtajana ja luovutettujen alueiden historiatoimikunnan puheenjohtajana. Hän on mm. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen työpäivän ja Kungliga samfundet för utgivande av handlingar rörande Skandinaviens historia-seuran ulko-mainen jäsen. Professorin arvonimen hän sai tä-män vuoden toukokuussa.

— 60 vuotta täytti 30/5 -58 kauppias Johannes Kaheinen Helsingissä. Hän on syntynyt Suo-järvellä ja omisti siellä sekatarvakaupan ennen sotia. Sen jälkeen hän siirtyi jatkamaan liiket-tään Lahteen ja perusti 1948 Valkeakosken talous-kaupan. Viime vuonna hän siirtyi Roihuvuorelle hoitamaan liha-, maito- ja siirtomaatarvaliiket-tään.

Hyrskylän mutka on antanut meille hänessä tuli-sieluisen karjalaisen ja horjumattoman ortodoksin.

— 50 vuotta täytti 4/8 Valkeakoskella osaston-hoitaja Eino Tolvanen. Hän on syntynyt Suis-tamalla. V:sta 1932 Tolvanen on ollut Yhtyneet Paperitehtaat Osakeyhtiön palveluksessa, ensin matkustajana 17 vuotta, sen jälkeen piiriedusta-jana Lahdessa ja vuodesta 1953 laatikko-osaston hoitajana Valkeakoskella.

Karjalaista huumoria.

Piispa Aleksanteri on tunnettu syvämielinen hengenmies, mutta hänessä on sijaa huumorille-kin. Olen poiminut häneltä pari kertomaa, jotka omalla tavallaan antavat kuvan sen ajan pappis-työstä ja karjalaisesta vieraanvaraisuudesta.

Suojärven Annantehtaan seurakunta oli laaja, lähes sata kertaa sata virstaa. Itsenäisyytemme

alussa olivat tieolot ja yhteydet kehnot. Hyrskylän kuuluisa mutka oli totisesti »Jumalan selän taka-na». Toimitusmatkoilla, joiden aikana pidettiin paitsi jumalanpalveluksia myös sielunmessuja, ristimisiä ja muita toimituksia, papit ja kanttorit joutuivat tekemään fyysillisestikin kovan työpäi-vän.

— Näin tapahtui kerran. Pastori K. ja kanttori asettuivat väsyneinä ja nälkäisinä »taloksi» erää-seen perheeseen. Talon emäntä yrittää parasta ja siinä samassa pyöräyttää »koufiet ja lettuset». Maistan kahvia, ka ei taho mennä alas. Maistan lettua, sama juttu. Kanttorikin maistaa. Ei mene. Kysyvät emännältä mitä hän on oikein pan-nut sekaan. Parahat tarpeet. »Da vie kofeinie-kan, riehtilän dai kai astiet pesin puhtahal ly-solil»...

— Toisella kertaa eräässä syrjäisessä paikassa, josta ehkä maallinen rikkauskin oli kaukana, emän-tä paistoi kuulut suojärveläiset sultsinat. Väsy-neitä ja nälkäisiä kun olimme, maistuivat nämä herkut oivallisesti. Minä jo lopetin, mutta kant-tori vielä jatkoi syömistä. Lopuskaks emäntä, joka sitä mukaan täytti kuoret hutulla, kun vieraat söivät, tuli kanttorin luo ja tiukkasi: »Vieläkö monta syöt?». Tämä tyynenä vastasi: »Ka neljä vielä meni».

— »Näytämme ruotsiloil, kulleh Karjalas murki-noidih», sanoi eräs tunnettu kyykänlyöjä junassa Tukholman ja Boräsin välillä. Jukolan Vanä kai-voi kookkaan karjalaisen kurniekan (vai oliko se kuopiolainen kalakukko) esille ja Ruotsin heimo-juhlille matkustanut kyykkäjoukkue — Karppanen, Karppela, Pesonen — iski puukonsa kurniekkään. Rautatievaunun ruotsalaisten matkaniekköjen il-meet kuvastivat alussa kauhua, myöhemmin my-häilevää ilomieltä.

Huomasimme, että

— Aleksander Polttinen (Suununsuun ky-lästä) kävi Helsingissä 4/7 -58. Tämä heimosoturi asuu Valkossa. Vanhasta haavoittumisesta joh-tuen terveys on heikko.

— Yksityisyrittäjäin Keski-Pohjanmaan Alue-järjestön kevätkokouksessa 17/5 -58 esitetyn teksti-ilialan tilannekatsauksen oli laatinut Wladimir Froloff (poika). Isän, yli 80 vuotta »ikinuo-ren» Johannes Froloff'in huvilassa Kokkolassa oli Vaasan ort. srk:n nuorisoleiri heinäkuun 4—6 pnä.

— Kuopiossa pidettiin 12. 6.—5. 7. 58 ortod. us-konnonopettajakurssi. Kurssiin osallistuivat seu-raavat: Olga Hyvönen, Senja Kivala, Senni Lau-ronen, Helena Mutanen, Tamara Norppa, Anneli Olanto, Kaino Oinonen, Irja Plattonen, Anna Punkki, Leevi Pötsönen, Maija Pyy, Esteri Saromaa, Aini Tanskanen, Aini Uuksunen, Ritva Valpe, Il-mari Vanhatalo, Marjatta Välitalo ja kuuntelijoina Seni Haapimaa, Aune Kontkanen ja Sanni Somer.

Opettajina toimivat maist. Pentti Härkönen (johtajana), kanttori Paul Koukkunen, lehtori D. Tarvasaho, pääsiht. A. Houtsonen ja past. E. Pii-roinen.